

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

217 - 3 עמודים

שו"ת מהרש"ג

”...דנראה מדברי הט”ז
והמג”א בכמה דוכתי שאנו
תופסין שבזמן הזה ליכא
רשות הרבים לאו ספיקא הוא
כלל, אלא בוודאי גמור אנו
תופסין אותו, ומעשים בכל
יום שאנו מניחין להביא
בשבת על ידי עכו”ם דברים
וחפצים... וכן אנו נושאים על
ידי עירוב, ואי הוי לנו ספק
שבזממה”ז יש לנו רה”ר, לא
היינו רשאים להקל כל כך...”

אין בה חיוב רק פטור אבל אסור איב' בבהמה מותר לטעול לבהמה.
 וכ"ז בבהמה עם הבטנים מחמילה שמי החול יחי' על הישראל לנדור
 ויום השבת יחי' על השבועים לנדור אבל בלא בהמה כן שאלו יש גם
 לישראל חלק בנדרה ובשטר שבבהמה עובדה. בבהמה אז הוי משלליג
 ושבו איבא אסור שבימה שהחמו ולכן בלא בהמה מחמילה אסור.
 [ולש"י] חף בלא בהמה מחמילה כל שבשבתה חומר דאמר גרמא
 שמחמילתה של שבת לא יקח בזה שום רווח ואף לא יעבד להשגרים
 כגנזו ביום מחר רק מה שחזרה בבהמה בנייה החול לתלפין כמו
 שהיה השוחפות ובשבת ליעשו לא תשעה בהמה מלאכה ואף
 אם תשעה מי"מ הוא לא ילמדו להכות שום שטר ומלאכה זו איב'
 ליכא אסור שבימה בהחמו והי"ע שכתבנו דהוי משלליג ומניול
 בבבמי מותר לגמרי כתיב [א"ר]. אולם בלשון זה צריכים לחזק מן
 הבהמה בשבת מן השוחפות משלליג הרי מרווח הישראל בהמלאכה
 והוא הוי משלליג, משלליג בהמה מחמילה שיום השבת הוא של
 השבועים אז מן של יום השבת מוטל על השבועים לנדור ומש"י:]

והחזיר ליה דלא בעיניג לא יקבלו עם רוח חמור ויפסד שבת
 לביד הישראל, ומה גם שצ"ד איבא. חז"ל מודו כי יבחר
 ובלמה חין הבהמה ויבולתה לנפשו איסור יבא, ולבבתי לפי מה
 לנקטי דבבז"ל יבא רשות הרבים איב' חף הולאה בזהם עלמו פטור
 אבל אסור איב' בבהמה מותר לבהמילא [ומה גם לביבול לנפשו
 שהם בעיני חז"ל דהי גושה איב' חף ברבי"ר גנדר איב' חלה
 מדרבנא ומתוך ודאי בבהמה לגמרי וקמבולר בב"י שיה' דעמי
 שב"ים הרוכב על בהמה ישראל חין לחוש רק דמי"מ היתור זה אינו
 מוטל דעמי רובא דרובא יש ביד הנוטעים גם חפצים אחרים
 כמו ריחטעפלין ויבא לא שייך היתור דהי גושה איב' ורק שמי"ר
 מה"ים שוק ז"ל ב"י ק"י ח"א ח"א לנפשו מוטל דהוי כמו ס"ם
 לאיסורא ואף ברבנן יש להחמיר [ובחמ"ל] יש מ"י לפסקי חול
 דנראה מדברי ה"מ"י ומג"א שבהם דוכתי שאלו חופסין שבבבז"ל
 יבא רבי"ר ללו פסקא הוא כלל חלה בווזלי נמור חנו חופסין
 חמו ומשעים בכל יום שאלו מיתחין להביא בשבת ע"י פטורים
 דכיום וחפצים כמו עולמית ועלמית ואדורים לביבב"ים וכן חנו
 נשפטים ע"י עירוב וחי הוי לנו פסק שמה חף בבהמ"ל כי לנו רבי"ר
 לא היוו רשאים להקל כ"כ חף לנודך מזה ולנודך שבה כמו
 שאין חנו מקילין בהלכות הכר בשבת ע"י טבחים אי"ז משמע דלנו
 חופסין דבהמה שאין לנו רבי"ר. והנה בדרבנן חפי' כתיב ס"ם
 לאיסורא מיעב' בשבוע"י בהכות מקחותו בכלל פסקא ורבנן
 רחי' נגובה מדברי הרמב"ם גבי הולכת בהמה יבדרבנן גם כ"ס
 לחומרה חז"ל לקולא] [איב'. עיין בפי הרמב"ם בש"ס משנה ה'
 דמקורות דב"ל מפורש דס"ם בדרבנן חז"ל לקולא ע"י ש"ס] ובשוק
 נ"ל ד"ל דמורי מה"ים שוק בב"י ק"י ובש"י בב"י ש"ל לא פליגי
 שבהמה שאלה של המה"ים שוק כי בענין שאלו מחמת הכרת רק
 באחד מחמיה שרובה להעבי' עסקו רובה. שיו"ך חלויבוס ס"ו. גם
 בשבת [ובזה ודאי ראו להחמיר כי בכל בבי"ג שיש סתירה להחמיר
 ולהקל בבב"ג שאין. הכרה ודאי ראו להחמיר דמאסם
 הרחה של שבת חין להחיר שברי' באמת שבה שבת אסור
 חפי' ממלאכת היתר] אבל בחשונה ע"י חזר בבהמה השללה של
 בענין הוא ממחמת גזירה הכר והישראל יפסיד ע"י הפירסוף גם
 בנייה החול בבב"ג ודאי יש לחפוס בהכרות של להקל כמו שכתבנו
 כה"ג גבי מהם ונבי ונרמסוכיחמו. וקרוי חז"ל בשלם כי מלישין
 לפני מורי מה"ים שוק הכותו כמו שכתב חפשי' בכל הכוונה כ"ס
 של יפסד הישראל פסק פרנסתו בנייה החול ה"י ג"ל מקיל בדרב' :

ודבר. כי נ"ל להקל לטעול שאלו בשטר שוחפות רק לבהמה בע"פ
 כמו גבי מבכתי כי גם בחפשי' בחמילה דבריו נשמע להקל
 חפי' בלא שטר רק שבסוף השבועה סיים שחממת שגרה עבירה
 דעבול ויש לחוש שיקולו גם לחי"ב לכן מזהו לשמות שמי"ס. כ' חזי
 חומר מוטל חזר ק"ח ד"ה חש על חפשי' אחרים שיבואו להקל
 צמילי דשבת חזר ק"ח ד"ה חש על חפשי' אחרים שיבואו להקל
 הכתובים שבענין יחי' כי נכח"ס ובהכרח חלק בנתיבות ויתר
 כמו חלקן שביעות זה שיהי' לו וקבל דק מזה איב' בשבת כ"ן

ואין הישראל נכזה. ומש"י עם דב"י ממוגנורא ז"ל
 ק"י ח"ה לנחום דברי הסת"ם זה ל"י לי זודאלי אי
 חיספה שטר יש לנחום דברי הקדומים כדרכן של
 ואין לדין חלה מה שטינו רוחות, אבל באמת אין
 ז"ק מהמזר פני טקף לא יוד' לרעה מה"ים ובי'
 דהק שלם לא חמרו חלה בלא השבועים כיו' שישנה ב'כ
 ברשות הישראל כלל בדרך משל ראו"ן הפקוד בהמה
 והשבועים גובה בהמה וחומר או ד"ש ב'כ בשבת, בזה
 אר"ל איסור כלל, אבל על הישראל השכיר או לטעול
 מה לשבועים ודאי חלה בלא השבועים כיו' שישנה ב'כ
 מני' בגמרא דלנו לזקומי בנחלתה שאלה יהיה מוטל
 ברשות הישראל עובד הישראל על איסור שבימה בהחמו
 מלשון החת"ם שכתב חז"ל ובמהם גמי כשעשה אחר
 חלה ברשות בעלים חין בעללים עובדים חפי' בשוגג
 פטיל כ"י דוקא נשפס השבועים פמה מלאכה חלה
 גלם, אבל במשחזי שטר עובד עלי' הישראל ויב'כ
 החת"ם והשכיר בהחמו והגוי עושה עמה מלאכה
 מה"ים ע"י. ובכ"י המשחזי דחין שום חילוק בין
 ומשכיר רק רוח בהמה חין בשכר אבל זה וזה חסדי
 דגמי איסור הולאה וימי איסור גמורה כמו שכתב
 ז"ס וזה בשכר מי"מ גם בהמה יש הולאה החזקה עובד
 חנה הכ"י החזקה עובד המשחזי ולי"ק ק"י הפני מבין:

לי עמה השכר חז"ל וכן על דברי הג' ר"ח חרגליות
 והחת"ם שהסכים עמו שאין איסור שבימה בהחמו
 הישראל הקנה כלל. וזהה איחא בש"ם שבת דף ק"יג
 חל פטור אבל אסור בבהמה מותר לבהמילא ומיתוי לה
 ח"י עינין במה"ים שוק ח"י ק"י ע"י ופ"י חלה לנו
 נמור ח"ס שעות מלאכה משלליג לפי מה דק"י"ל דמלאכה
 ח"ס [וכן פסקימו משלליג בשבת מקמותו בב"י ע"י
 ח"ס שפוסק בר"ח] איב' מותר לבהמילא לשעות ע"י
 משלליג בין דבדלם כה"ג פטור אבל אסור מניול בבהמה
 לבהמילא איב' יש לנו טעם טוב וכן לבהמה שהשחית
 אין הישראל קרוי כלל לחמו מלאכה ואינו נכזה ממנה
 כ"י הוי בהמלאכה המשלליג חלפי' בזהם פטור ומניול
 חזר לטעול לבהמילא ומזון שטר הטעם של הרוקח והכר
 או בחת"ם בר"ל וזהו ענין לנו שטר גם דברי השי"ס
 דבבמה ש"ל הישראל וטבחים שוחפות ח"ס והחמו מחמילה
 ח"ס ח"ס השבועים וימי החול על הישראל מותר בשבוע
 בשבת ויבא מוטל שבימה בהחמו, ולבבז"ל חנו מוזן
 והקו"ן כ"ן מי"מ טבחים יש לישראל חלק ב'כ ושע"כ מלאכה
 ובר על שבימה בהחמו וברי' נמור בש"ם גיטין דף ט"ב
 וחזי ב"ה דלמדין נמור שטר יום של רבו לרבו יום של
 חזר וטריד בש"ם חלה מנחה יום של רבו פ"ה שמתה יום
 ישא ב"ה ומחזר בליבז"ל לא קאמרי מ"י"ש בפרש"י
 מן הישראל חנו מניול חנו חלה אסור לשולם בין
 חן בב"ה כ"ן ביום זה ובין ביום זה, איב' לענין שבימה
 שבת הולאה ג"כ איב' אסור ג"כ כי לנו חומר דלמי מוטל
 ו אסור לבהמה לשעות מלאכה בשבת ואין קב"ב בש"ס
 וזה מחמילה השוחפות שיום השבת חפי' של השבועים
 טבחים לשעות ב'כ מלאכה ואינו חז"ל עבד וחז"ל ב"ה יחי'
 לבהמות מחמילה' שיום זה יחי' לגמרי ב"ה ויחי' מותר
 ז. ובי"ס הפני יחי' לגמרי עבד ויחי' מותר לישא שפחה.
 ח. מש"י ח"ס לעולם החז"ל חזר חנו מניול לענין איסורא
 ח. בהבמה גשיר בשוחפות לעולם, ובה דמותה לשעות
 ח. השבועים כוח משום דקו"ן דמנה: עמו כן איב' חין
 שום רוח וט"ס הולאה ממה שהשבועים עושה מלאכה עם
 בשבת דגם ח"ס על השבועים עובדים בשבת חין להישראל נודך
 לו ומנאל דלא על השבועים עובדים בשבת חין להישראל נודך
 זו כלל חז"ל משלליג וכבר כתבנו דמשלליג בין דבדלם

לחזור ולקרא וכדומה לזה. ומשכחה לה באופנים שונים אבל כפשוט
 למה לא יחזור ויקרא הלא לא גרע מדשילימי. וכן על דרך זה בשאר
 ספיקות דרבנן שמיניו כבו להקל כמו בסי' ר"א ביריד בפקק טבל
 מנומאח דרבנן. וכן בחריה בסי' ק"מ בפקק נעל ידיו כדן או לא
 וחלוי להקל [ועיי"ש בשיע שמידי שם להדי' ד"א כן] אינו אלא
 במקום שאין שם מים צרחה שיהיה יכול לטובל ידיו עוד הפעם
 כדי שלא יצטרך להקל בפסוקות אבל בלא"כ למה לא יחזור ויטובל
 ידיו שלא יצטרך לטובל על הספק וכרחי' מדשילימי הוא רחי' גדולה.
 ונמאח לפי' דהא דלוי' למשוח ספק דרבנן בידים היינו דוקא בחמה
 משחי אלה או לענין לנכנס לביה בספק מל דבר המעיד להיות
 גנואל דספק ערעב לפנין לנכנס לפכורים למשוך על ספק שמה
 לא יתברנה לישראל. והשניה צדרי שבקל נוכל לפסוח שלא לנכנס
 לביה בספק אבל כל שאין בו חמה משחי אלה לפעמי' אין ככלל
 הוא חמה. ועי' בסרי' ביריד' בסי' ק"י בכללי ס"ם אוח' ד' הרי"א
 בשם הרא"ש שאין להקל לכתחילה מלה ספק אחד בדרכה או מבח
 ס"ם בדחורייחא והפרי'ה הקשה עליו. ולפעמי' כוונת הרא"ש כמו
 שכתבתי לדעתחילה יש לאדם למנוע מהם שלא לנכנס לביה בספק
 וזה דבריו וטובים דלא גרע מדשילימי. והנה מחמת אמר השולם
 אף צבחי לכתוב וומר ד' ירחם עלינו:

שורב אחר כותבו כל ה"ל אמר לי בני הרב מ' מרדכי נ"י
 שדעתהולמפנין הכפויים נכפשו בעיירות אשר הם נקראים
 בל"ה בגושללגנעטי'פלימאטני' אף צדרי' שלום ד' על ד' וז"ל חל
 בקרקע רק כנו שחופים מקום הליגור של הולומת בעלמה ולא ייתר.
 ורק אם חופרין צאר כנהוג כענין אגנים או נסרים מרדכי הבאר
 ואח"כ חופרין שם פלומה להוליא המים אז הצאר הוא רחבה ד'
 על ד' אבל לא יכנסשלאגנעטי'פלימאטני' ולפי"ז הוא כל הבור רק
 מקום פטור וא"כ אין איסור לשאוב משם מים מ"י משום הברזל
 של הפלומה שברי מוליא רק מן המקום פטור לברמליה דלות נ"י
 איסור. ואף שאח"כ עייניתי עוד ורלווחי' בס"ר שמי"ה בסוף דפסקי'
 דאין ברמליה דין מקום פטור ואם יש ברמליה בור אפי' עמוק
 מאה אמה ואין בו ד' על ד' הוא ברמליה ולא מקום פטור דברמליה
 אמרי' מלא מין את מינו וניטור וכיו' הכל ברמליה. ולפי"ז למה
 שכתבתי השולם להחזיק הרחוב רק לברמליה ולא להרי' גמור
 משום דאין ס' רבוא בוקעין צ"ה. א"כ ממילא כל בור שאין בו ד'
 על ד' וכן ליגור שאין בו ד' על ד' המותר ברחוב ג"כ לאו מקום
 פטור הוא אלא ברמליה [ולפי"ז בלא"כ"כ ה"י היתיר של משכ"ה
 שכתב לתשלם משום דהמים שצורים דרך הליגור שהוא מקום פטור.
 שלא כהלכות שברי קיין והרחוב שלנו הוא רק ברמליה א"כ הרי
 ברמליה אין כאלו מקום פטור וכל הפלטול שבחבנו למעלה ה"י לענין
 דאין שלנו נחמס]. מ"מ אפילו שהוא כן ג"כ אין איסור לשאוב מים
 בשעה מפלטות השומחה ברחוב כל הצבור שהפלטות עומד בחוב
 אין בו ד' על ד' דלשי"ג דלפי ה"ל הר"ל ברמליה. מ"מ הואצ"ב מים
 לרחוב שלנו מ"י הפלומה אינו מוליא מרשות לרשות אלא מברמליה
 לברמליה שג"כ אין כאלו איסור. ומ"מ לתשעה עמין לר"ד להחייב
 אם כניס הבורים אשר כתבתי ידיו ד"ש וסי' א':

בעמיהאלו י"ו חרשיו לפיך.

ששעתן גרינפעלד

סימן כו.

לכבוד ת"ר המאחד ובר'
 מריה יוסף אהרן שווארץ נ"י
 בפאנזיאחד י"א.

אחדוש"ש קבלתי מהחבנו. הנה לפת עתה אשר הוא שח' ארבע
 די הכתיב בענינים חמורים אשר הם יכ"ה בכ"ה ח"ו
 משנה יהיה כהסדר גדול אבל בעינים כאלו מי זוכה בלחי' קדיש
 הרי כל בר דעת יודע ומצד שאין זה אלא מהגונים בעלמא להפתי'ר

השולם בין בהמון ולא נמאחו דיונים כללו לא נשים ולא צרי"ק
 ורמב"ם. ואינו כדאי לבלות זמן על זה. אך מפני הצורך כנינו
 כמוכרה להשיב למשכ"ה. ואומר כי צדרי' מה שהקשה על המגיל'
 בסי' קל"ב. סק"ד שכתב בדפניו יאז"ט שאחד אמר קדיש יחוס
 בחפלה ערבות מפני שהשני לא ה"י אז צדרי' בסי' א' שאח"כ יאמר
 השני בחפלה שחיות קדיש יחוס בלי גורל. ומדמה לה לשנים שפי'
 להם בשחפוח מעלמלין ואכל אחד מהם ק"ח שהצדו יאכל אח"כ
 כגדו והרי"ד בענין קדיש יאז"ט עב"ד המגיל' אפי' השני ממכ"ה
 דאין רחי' משום דהתם הוא של חברו לגמרי והרשות כירו לעשות
 עם חלק שלו מה שירצה אפילו ליהנו משא"כ גבי קדיש יאז"ט
 הרי חס לא צ"ה השני אין לו בהקדיש שום אמת רק הוא לגמרי
 של הראשון שפי' צדרי' עכ"ה עכ"ה מ"מ כפי מה שהצדתי
 מדבריו:

והנה לדעתי דברי משכ"ה טובים וכוונתם צדרי' לרחות הרא"ה
 של המגיל' משום דודאי עיני קדיש יאז"ט אינו דומה לזה
 חלף לדבר של הפקר. וצדרי' של הפקר בודאי הדין דכל הקודם
 זכה. ועי"ז צדרי' שיהיה לזכות לחי' צדרי' של הפקר חודש אז
 שיהיה שווים בו ואין אחד יכול לעטוף הרי אחר כבר זכות בפסק'
 הראשון וזו לא חובל לזכות צדרי' השני אלא צדרי' הפקר השני
 שיהיה שווים ויש להטול גורל ביניהם. אמנם גר"ה דמי' למשכ"ה
 יש לפסוק בהמגיל' והוא משום דגרי' דכל הקדומים בללו מה
 שכתבו האחרונים לענין חמיות קדיש יתום להקדים בן ד' או בן ג'
 או יאז"ט צדרי' בלמה כולם לאו מדיוח' דב"ש"ם ינוחו ועפי' הסגרי'
 ה"י גר"ה דאין כאלו קדימה לזה או לזה כמו בכל דבר
 הפקר דלא שייך ב"י קדימה אלא כל הקודם זכה. ואף דבב"ה לאו
 הפקר גמור הוא אלא לחותן שהחייב הוטל עליהן לומר מי"מ הרי
 גם גבי לקט שכחה ופאה שבוט' ג"כ רק לעניים ועי"ז כל עני'
 שבהקדים זכה נגד חברו כמה שיק' וגם רשאי להקדים עמו לזכות
 והא' וודאי דגם צדרי' של מלוה הדין כן. והגם עמ"ך מי שבהקדיש
 לזכה ספר לכל מי שירצה ללמוד בו יצוא וילמוד בו. ויש כאלו
 כמה חנפים שר"סם ללמוד בו גוורחי' מי שבהקדים עמו לזכות
 בהספר וללמוד בו וזכה בו על אותו זמן ואף חברו יכול לעשות
 כיון דאפה למדה אחתול' חני רוצה ללמוד בו היום אלא כל דלתי'ם
 גרי' והבהקדים בכל עת זכה. א"כ כמו כן בענין חמיות קדיש.
 אלא משום דצדרי' כזה בענין קדיש יגרום מחלוקת במולאו אחר
 מחברים אחרונים לעשות צדרי' בידים להקדים אחד לחברו למנוח'
 מן מחלוקת וחפשו להם סביבות נשים ובמדרשים להקדים לאחד
 נגד חברו [ומה שנמאח בלחי' מחברים וספרים שכתבו דהאומר
 קדיש שמיניו לחברו הוא גורל אח' המתי'ם. פשיטא שאין זה אלא
 לשון מושאל כי בלמה כל ענינים בללו אינן אלא מפני דרכי שלום
 ואין כאלו גורל ואינו נשאל מ"י גורל כזה לא לעדות ולא לשפועה.
 ומטיק' הדין הקדים הוא הפקר וכל הקודם צדרי' כזה כמו שפי'
 בחזרותם הדגן קודם ששבו פייס ברי' פ"ב דיומא. ובלא"כ
 לא שייך גורל בענין כזה שאינו ממון כהובן לכל מציון] וכיון שכן
 גראה נמי צדרי' שלני דברתי' שלום היא וודאי שאומר השני מאחר
 שהראשון כבר אמר קדיש אחד אף שהשני לא ה"י אז צדרי' בסי' א'.
 ודמי' ק"ח למה דאמרי' ביומא פ"ב לענין קטרת דמלריזן חדשים
 לקטרת בואו והפיסו והיינו משום דהקטרת הוא עבודת השוכה
 עד שמתעשר לך מן שכבר זכה בה פעם אחת לא ה"י ממתין
 להכניס אותו בחור בתיים כדי שזכה בה עוד הפעם כדי שזכו
 כולם במלה זו החשובה. ה"ה"ד הכי נמי בענין חמיות קדיש על
 חביו ואמו כיון דהראשון כבר אמר קדיש ומלוח' זו חשובה היא אלא
 בהמק' עם לך אף להכניס למי שכבר אמר בחור הגורל:

קטרת עיני זה מלאנו בחוספחה מונחא בחימת ס"י ערי"ג ספי'
 י"ג וי"ל צדרי' גמלי'ם או צדרי' ספי'תה בסוגמות או צד'
 וא"י' שיעברו שיהיה דלחמי' דבלחוד ריבוי ואחד טבוח או בלחוד
 ריבון ומצדיון אח' הרבוב מפני העשן וכן אח' הריבון וכן בספי'תה
 שאחת קרובה ואחת רחוקה תהיה בקריבה. ומסי'ם בשיע' ואם